

Buvo nuobodu. Saulė šildė, bet nuobodžiai. Upelis čiurleno, bet taip jis čiurlendavo kiekvieną mielą dieną. Ir dar nuobodžiai. Paukščiai čiulbėjo, bet jų tirlirliavimus Gugis jau mokėjo mintinai, tad klausyti buvo nuobodu. Atrodė, kad nėra nieko, kas galėtų nuspalvinti šią skaisčią, kvapią ir triukšmingą dieną. Turbūt iš to nuobodulio jis net su Pukiu susipliekė! Taip, susimušė – mat Gugis drožinėjo, ir žiū – iš lazdos tarsį pažvelgė Šiušos nasrai, o anas leptelėjo kažką negražaus. Gugis skolingas neliko – priminė Pukio proto siaurumą. Tada anas šį tą pasakė apie „žmogkaukšį“, o jis – apie „šeškasnirdį“. Toliau net daug stengtis nereikėjo. Dičkis šoko ant jo su kumščiais, bet Gugis net nesiruošė išsigąsti – ne veltui kaukas su žmonėmis į žygįėjo, ne veltui kunigo Rumbaudo sūnus Jaunius jį išmokė smeiguoliu kautis taip, kaip žmonės kaunasi. Smeiguolio jis šalia neturėjo, bet stora lazda jį puikiai pakeitė. Ir, rodės, visas nuobodulys staiga virto pykčiu, kirtusiu Pukiui, – be jokio gailesčio, tarsį anas būtų kaltas dėl nuobodžių paukščių, nuobodaus upelio ir net nuobodžios saulės! Per vieną šoną, per kitą, ir dar, ir dar! Pukis parkrito, ėmė gailiai inkšti, dangstytis tai vieną, tai kitą vanojamą šoną, o čia dar gavo ir per ausį! Ir per kitą!

„Gugi! Atsitokėk! Ką darai!“ – šūktelėjo kažkas. Mat pažiūrėti, koks gi čia erzelis, subėgo ir darbus metę kiti kaukai. Gugi, giliai alsuojantį ir vis dar tvirtai spaudžiantį rankoje pagaikštį, jie varstė keistais žvilgsniais, bet tylėjo, nieko nesakė. O jis pats piktai žvelgė į po kojomis susirietusį, apgailėtiną, ūkčiojantį dičkį kaukabernį... Matė, kaip iš jo prakirstos kaktos srūva kraujas. Keista, bet jam visai nebuvo gaila bendragenčio – ką ten gaila! Užtektų vieno piktesnio žodžio, ir tuo pačiu pagaliu mestųsi ant bet kurio kito!

Kol nepastebėjo motutės Gubės. Ji nieko nesakė – tik pasilenkė prie Pukio ir skepetaite nuvalė kraują. Tada atsėdo, paguldė kaukabernio galvą sau ant kelių ir šūktelėjo: „Tuo pat pakvieskite Viltę!“ Akimirksnį Gugio ir motutės Gubės akys susitiko. Ir žiniuonės žvilgsnyje Gugis išskaitė tai, kad ji nelyg žemės kasant olą užgriuvo jausmas, jog padarė kažką labai bloga.

– Jis pirmas puolė... – suniurnėjo nepakeldamas galvos. Žinojo, kad motutė turėtų jį išgirsti. Bet ji nieko neatsakė, tik tarė:

– Nesijudink, Puki...

Gugis apsidairė, susirinkdamas besistebinčius bendragenčių žvilgsnius, numetė į šoną pagaikštį ir susikūprinęs, vilkdamas kojas nuspūdino prie upelio. Ten stačiai sužmeko ant kranto, apkabino rankomis kelius ir įsmeigė bereikšmį žvilgsnį į vandenį. Iš už nugaros vis pasivydavo žodžių

nuotrupos: „...kas gi čia buvo?.. Ko tas Gugis elgiasi it pasiušęs vilpišys?.. Mušti nukritusį?! Nesipriešinanti? Et... Ar tik ne iš žmonių išmoko taip daužytis?“ Kaukaber-
nis skaudžiai sukando lūpas, kad neatsilieptų ir vėl nesu-
liepsnotų pyktis, kad nepradėtų rėkti: „Taip! Iš žmonių!
Žmonės mane kautis išmokė! Ir ką man padarysite? Sa-
kote, aš – žmogkaukis?! Ir gerai, ir labai gerai, ir būsiu
žmogkaukiu!“ Ir juk nė vienas, nė vienas nepasakė, kad
Pukis pirmas prikibo, Pukis pirmas jį ižeidė, Pukis ga-
liausiai jį užpuolė! Pirmas! Ir todėl gavo, ko nusipelnė!..

O juk dar ne taip seniai atrodė, kad po žiemos jis taip
išsiilgęs namų, savų, draugų, net to prietrankos Pukio...
Bet grįžus iš Pagirių viskas buvo ne taip. Jį erzino kvaili
kaukavaikių žaidimai, nuolat burbantis ir priekaištaujantis
podėlių prižiūrėtojas Kupris, kasdieniai kaukų rūpesčiai,
suvargę tėveliai... Net senolio Urkio patarimai dabar jam
atrodė vaikiški ir juokingi. Kiekviena įmanoma proga jis
taikėsi vėl parlėkti į Pagirius, kur jo laukė ir Beržas, ir Ry-
tis. Net su Saulute buvo įdomiau nei čia, Kaukašlaityje. Tik
štai Jaunius buvo kažkur išjojęs su tėvu. Gugis žinojo, kad
vėl turės labai daug papasakoti, kai sugrįš. O pats kaukas ką
papasakotų? Snarkis visus kaukajaunius išvijo į medžioklę?
Sekėsi žvejyba? Gardžios šaknelės? Tik it varnalėša įkyri
sąžinės graužatis – nepadėjau, nepadariau, išsisukau – pri-
versdavo pareiti ir nuveikti ką nors naudinga visai kaukų
kaimynijai. Bet tik apsisukdavo – ir vėl į kojas. Ten, kur tas

įdomus ir taip godžiai traukiantis didelių žmonių pasaulis, kuriame Gugis visai nesijaučia mažas, na, ir kas, kad anąsyk rudenį motutė Gubė sakė: „Nepamiršk, kad tarp didelių žmonių visada būsi tik mažas.“

Prie upelio atbėgo ir pulkelis kaukučių. Pakrante skardėjo jų šūksniai. „Ką žaisim?!“ „Maumą ir kipšus!“ „Kas bus maumas?“ „Išsiskaičiuokim!“... Ir puolė skaičiuotis:

*Senas kipšas pelke ėjo,
Kanopėlę jam skaudėjo,
Storas maumas išsižiojo
Ir nukando kipšui koją,
Kipšas klykė – ajajai!
Maume, negerai darai!*

Ir pabiro, pažiro – kaukavaikis, tapęs maumu, kas kiek laiko turėdavo paliesti vandenį, kad kipšus pagautų šlapia ranka, kitaip – nesiskaito! Kitomis dienomis Gugis gal net būtų šyptelėjęs įsivaizduodamas, kaip maumas kanda kipšui koją, bet tik ne šiandien. „Prisiklausė pasakėlių, kipšai mat jiems“, – suniurzgė ir pasislinko kuo toliau. Bet kur tu pabėgsi nuo žaidimo triukšmo – teks sliūkinti dar kur nors.

– Gugi? – šalia nuskambėjo pažįstamas balsas. Bet jis neatsiliepė ir net nepasuko galvos, tik dar labiau nunarino. O Gražė prisėdo šalia.

– Gugi, – dar kartą pakalbino, – kas... kas jums ten atsitiko? Dėl ko susipešėte?

Gugis sumurmėjo:

– Jis pirmas lindo...

– Bet...

– Sakau, – atsisuko, – jis pats lindo. Kabinėjosi, erzino.

Ir gavo. Taip jam ir reikia! – užbaigė piktai. Ko čia prispito ta kaukmergė ir dar spokso tomis didelėmis akimis. Gugis vėl nunarino galvą, dar labiau susigūžė, mintyse niurgzdamas: „Na, eik šalin. Dink. Tapnok. Spūdink. Čiuožk. Nešdinkis. Palik mane vieną.“ Bet Gražė niekur nėjo, ji ir toliau sėdėjo šalia, tik tylėdama.

Kaukučiai, greitai išsėmę žaidimo džiaugsmą, nubėgo kitur. Akmenuotu upeliuko dugnu nuvinguriavo keli gružliai ir vijūnas. Lengvas vėjelis pasiūbavo viršių kuokštą. Gretimame medyje giesmelę užtraukė dagilis: „Trystrys-tryskiaušinėliaividurgiriospušiekt!“ Vasaros link kopianti saulutė jaukiai šildė pakaušį. Pyktis vėl patirpo, bet atėjo liūdesys. Gugis giliai atsiduso. Gražė, rodos, tik to ir laukė:

– Rytoj eisite bebrų gaudyti? – pasiteiravo.

– Eisim, – patvirtino jis.

– Pavojinga medžioklė... – jos balse tarsį nuskambėjo rūpestis.

– Niekai, – Gugis numojo ranka, – tie kaukiški pavojai... Apgailėtini. O štai žmonės... Jie stumbrus medžioja!

– Kodėl tu taip kalbi? – nutraukė jį kaukutė.

– Kas? – nesuprato Gugis.

– Nagi tu!

– Aš? O ką ne taip pasakiau?

– Tau... Tau... viskas negerai, – staiga pratrūko ji. – Ką mes žaidžiame – negerai. Ką mes darome – negerai. Ir netgi pavojai mūsų nebeįtinka. Tarsi pats nebe kaukas būtum, o...

– Sakyk, sakyk, – paragino Gugis, kreivai ir nedraugiškai šypsodamasis. – Na, sakyk – žmogkaukis, ar ne? O gal – puskaukis? Jau ir šita, žinok, girdėjau. O žinai, kaip tavo draugė Spangė mane vadina – ogi mėšlakaukiu. Pagal mėšlavabalį, ar ne?

– Čia Spangė – mano draugė?! – net pašoko Gražė, jos didelės akys dar labiau išsiplėtė ir sukibirkščiaavo pykčiu. – Kokius čia blėnis paistai? Aš tos vėplos!.. – jai net pritrūko žodžių.

Gugis kreivai vyptelėjo. Bent jau čia jie tikrai sutarė, nors keletą kartų matė abi visai mielai besišnekančias.

– Ir... Ir... – nenorėjo nurimti Gražė, – kai grįžai... Grįžai... Kai tu grįžai, į mane nebežiūri, – pagaliau sugebėjo ištarti sudrebėjusiu balsu.

Gugis nežinojo, ką atsakyti. Tuos virpesius išvydus Gražė, taip džiuginusius ir gluminiusius aną vasarą, tarsi vėjas buvo nupūtęs. Ir jos noras būti netoliese, šalimais, Gugį dažniau ne džiugino, o erzino. Todėl stengėsi kaukūtės šalintis, vengti, nepastebėti. O ji, lyg tyčia, dar pridėjo:

– O aš tavęs taip laukiau...

